

I

Sedința dela 9 Iunie, sub președinția d-lui C. C. Arion, ministrul Cultelor și Instrucțiunii.

1. Cuvântarea d-lui Ion Kalinderu.

Salutăm, domnule ministru, cu bucurie prezența d-voastră.

Bunăvoința ce ați avut de a veni azi la sedință ne dă o dovadă mai mult că veți purta și pe viitor tot interesul lucrărilor Comisiunii Monumentelor Istorice. Chezășie despre aceasta mai stă și cultul viu ce aveți pentru trecutul nostru.

Cu firea dv. de artist, restaurarea vechilor și scumpelor noastre monumente — mai toate lăcașuri divine — nu va putea decât să ia un nou avânt, spre folosul netăgăduit al patriei, căci în cunoașterea trecutului și în munca fără preget constă izvorul înfloririi viitoare.

Cu cât aceste monumente vor fi mai numeroase și mai bine păstrate, în toate părțile țării, cu atât ele vor sădi mai adânc în inimile generațiilor viitoare iubirea de Dumnezeu, dragostea de neam și dorul de înălțare națională.

Cât pentru noi, membri Comisiunii, vom munci și de aci înainte cu toată râvna; personal, lucrările Comisiunii mă atrag chiar mai mult decât oricari altele. Natural însă, că roadele străduințelor noastre vor atârna în prima linie de mijloacele bănești ce ni se vor pune la dispoziție.

Ar mai fi apoi necesară o lărgire a atribuțiilor Comisiunii, cari au rămas aceleași ca la înființarea ei. Iar până la împlinirea acestei trebuințe și, după cum avem o bibliotecă, credem că ar fi bine să se înființeze pe lângă Comisiune și o arhivă, în care să se păstreze actele și documentele privitoare la restaurarea tuturor mănăstirilor și bisericilor din țară. Astăzi unele se găsesc răslate pe la alte autorități, cum sunt cele privitoare la Curtea de Argeș, deși interesul este să fie toate la un loc, la Comisiune, pentru a se putea păstra o uniformitate în lucrări, mai cu seamă că acestea au crescut mult. Temerile, cari au putut exista altădată, au dispărut și, afară de aceea, nu e nici o dispoziție de lege, care să facă vr'o derogare.

În aceste sentimente, cari sunt ale noastre

ale tuturor, vă zic, domnule ministru, bine ați venit!

2. Răspunsul d-lui C. C. Arion.

Voiu căuta să merit atâta bunăvoință. Devotamentul meu către binele public îl voiu lua, d-le președinte, dela dv. și dela membri Comisiunii, cari, sacrificând interesele materiale, s'au devotat unei opere de mare însemnătate.

Istoria trecutului este chezășia viitorului. Descoperind și punând tot mai în evidență trecutul, întemeiem viitorul. Din bisericile, din ruinele, din mormintele, pe cari le îngrijiți și le dați la lumină, răsare gloria și sentimentul artistic, care n'a lipsit în trecutul nostru. Misiunea dv. e mare și frumoasă!

Sunt fericit deci, că vă pot aduce, d-le președinte, ca ministru și, în acelaș timp, ca vechiu prieten, omagiul meu. Permiteți-mi să spun, cu această ocazie, că vă sunt prieten de când eram copil. Și nu fără emoțiune îmi aduc aminte de via prietenie care a existat între dv. și părintele meu.

Termin, recunoscând că creditele Comisiunii trebuiesc mărite și promit tot concursul pentru a întări opera utilă și fecundă a Comisiunii.

II

Sedința dela 1 Decembrie, sub președinția d-lui C. G. Dissescu, ministrul Cultelor și Instrucțiunii.

1. Cuvântarea d-lui Ion Kalinderu.

Domnule Ministru,

Sunt fericit să vă pot saluta aci! Această bucurie o împărtășim cu toții și vă mulțumim călduros pentru bunăvoința ce ați avut de a veni în mijlocul nostru. Prezența d-voastră ne e cu atât mai prețioasă, cu cât știm că totdeauna ați purtat un deosebit interes trecutului nostru național și că sunteți unul dintre puținii geloși ai conservării monumentelor noastre istorice. Inclinarea aceasta, atât de rară și laudabilă a spiritului d-voastră, pentru păstrarea cu sfințenie a rămășițelor trecutului nostru, ne-o explicăm, d-le ministru, întâiu prin împrejurarea fericită că sunteți născut pe valea Oltului, în partea țării cea mai bogată în amintiri și monumente

istorice, unde vă petreceți și acum o parte din viață. Ne-o explicăm, al doilea, prin în-deletnicirea intelectuală și profesională, care v'a făcut ca, cercetând originile vechiului drept românesc, să pătrundeți și în tezaurul trecutului bizantin, de care viața religioasă la Români a fost influențată într'un mod atât de binefăcător. Iar dovada cea mai recentă despre grija d-v. pentru păstrarea lăcașurilor dumnezeiești, am avut-o în scrisoarea ce ați binevoit a-mi adresa astă-vară, și, în urma ei, nu e decât îndreptățită nădejdea ce a născut în sufletele noastre că pe viitor se va putea lucra și mai mult pentru împlinirea misiunii. Zic aceasta, pentru că, dacă până acum nu s'a putut face atâta cât am fi voit sau cât s'a așteptat dela noi, cauza n'a fost numai lipsa de mijloace materiale. Predecesorii d-voastră, însuflețiți și dâșii de toată dragostea pentru trecutul nostru național, ne-au dat tot concursul în marginile posibilității și ale împrejurărilor timpului în care a urmat. Astăzi însemnătatea monumentelor istorice, fiind cu mult mai apreciată, sperăm că și fondurile ce veți binevoi a pune la dispoziție, vor fi mai mari. Mănăstirile mai cu osebire, de mult nu mai sunt privite numai ca loc pentru închinare, ci și ca lăcașuri în cari s'a lucrat cu vrednicie pentru conștiința și cultura națională. Prin felul zidirii lor, prin împodobirea lor cu minunate săpături, cu ciubuce împletite deasupra ușilor, iar pe dinăuntru cu frumoase icoane, cu odăjdii de stofe scumpe și grele, cu bogate cruci și alte obiecte de o execuție perfectă, vechile mănăstiri și biserici ne amintesc totodată epocile de înflorire estetică și ne stau drept pildă ale energiei și concentrării sufletești către cele sfinte. Au fost, din nenorocire, prea puține aceste epoci, cum puține au fost și cele de viață națională puternică, dar cu atât mai mult trebuie să împiedecăm pierderea comorilor ce ne-au rămas și să le păstrăm cu sfințenie. Astăzi, aceste monumente atât de scumpe, nu sunt vizitate numai de cercetătorii setoși de a scoate și oglindi, din ruinele sau din făptuirea și împodobirea lor, trecutul nostru! Artiștii se inspiră din frumusețea lor pentru înălțarea artei naționale, iar tineretul și bătrânii cu inima caldă, cari le vizitează, se înflăcărează în dragostea de neam și prind nădejdi nouă în viitorul țării.

După legea, în baza căreia există, Comisiunea Monumentelor Istorice nu e chemată să dea de cât avize. Pentru vremea când a fost înființată, adică acum 20 de ani, aceasta însemnă un pas înainte, domnule ministru; de atunci însă multe s'au schimbat și credem că o lărgire a atribuțiilor Comisiunii e necesară. Cu voia d-voastră, adaog chiar că

se impune, căci multe biserici se restaurau știrbindu-se caracterul construcțiunii și zugrăvelor! Mai ales pictura a avut mult de suferit, de oarece oricât a evoluat această artă, rezultă din tot ce ne-a rămas, că stilul bizantin a fost singurul care a prins rădăcini la noi, ca și la vecinii de aceeași credință. Acest stil e o comoară și artistică și religioasă, iar ca să rămână veșnic cu menirea sa, trebuie să-și păstreze puritatea și să nu mai cadă în schimbări regretabile, ca cele făcute de unii pictori, cari dorind să impună caracterul lor, s'au grăbit a o înlocui prin zugrăveli după moda occidentală.

Comisiunea, pentru a preveni această pornire, a trimis încă acum câțiva ani doi tineri în străinătate pentru studiul artei bizantine. E necesar ca aceste burse să fie menținute, iar numărul arhitecților în serviciul Comisiunii Monumentelor Istorice sporit și puși sub conducerea unui vrednic specialist ca d. Ghica-Budești; toate lucrările de restaurare ar trebui, apoi, concentrate într'un singur biou sau serviciu, cu personal ales și condus de Comisiune, al cărei număr de membri poate fi înmulțit pentru numeroase cuvinte.

În sfârșit, ar trebui să se dea Comisiunii o organizare care să-i permită o supraveghere riguroasă, atât cu privire la construcții cât și la pictură. Făcându-se aceasta, se va da un nou impuls cunoașterii Istoriei și se va îmbogăți izvorul nostru de viață națională.

2. Răspunsul d-lui C. G. Dissescu.

Cuvintele d-lui Kalinderu m'au atins! Tot ce s'a spus de d-sa va face parte din programul meu și pe care țin să-l execut. Mărturisesc că totdeauna am avut o dragoste pasionată pentru tot ce e trecutul țării. Vă încredințez că vin aci cu cea mai mare râvnă de a activa lucrările Comisiunii Monumentelor Istorice și sunt adânc impresionat că aci e o lucrare ce depășește cu mult cadrul birocratic. Vă rog, domnule Kalinderu, să-mi dați o copie după discursul d-voastră, unde sunt atinse toate punctele și vederile Comisiunii și cari toate vor fi aprobate de mine. Cu toate că s'a hotărât că în afară de limitele bugetare să nu se facă noi creațiuni, totuși voi face să se prevadă în buget toate punctele privitoare la organizarea serviciului tehnic. Constat cu bucurie și cu satisfacție că cu toții suntem pătrunși de același spirit în conducerea lucrărilor. Vă mulțumesc, domnule Kalinderu, cu emoție, și dorința mea este să trăiesc cu d-voastră luând parte totdeauna la lucrările acestei Comisiuni, chiar și când nu voi mai fi ministru.

1. Cu începere de la Ianuarie 1908 se va publica — sub direcțiunea Comisiunii Monumentelor Istorice și în editura Administrației Casei Bisericii — o revistă periodică numită *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*.

2. Acest Buletin va apare trimestrial și va cuprinde:

a) O parte științifică, în care se vor publica tot felul de monografii, studii, lucrări, comunicări și materiale de natură istorică, arhitectonică și artistică, privitoare direct și numai la monumentele noastre istorice ;

b) O parte oficială, în care se vor publica rapoartele anuale ale Comisiunii, referatele arhitecților însărcinați cu conducerea și executarea lucrărilor de conservare și restaurare, precum și eventualele circulări, informațiuni și deciziuni ale Ministerului și ale Comisiunii.

3. Buletinul apare sub direcția membrilor Comisiunii, cari, împreună cu administratorul Casei Bisericii, alcătuiesc comitetul de redacție. El e pus sub îngrijirea secretarului Comisiunii, care e îndatorat să pregătească și să procure materialul necesar, să-l aducă la cunoștința comitetului de redacție și să supravegheze tipărirea lui.

4. Pentru ca publicațiunea să se prezinte cât mai sistematică și mai folositoare, se stabilește următorul program cu privire la felul lucrărilor ce va trebui să cuprindă Buletinul :

a) Monografii istorice, arhitectonice și artistice asupra

monumentelor noastre, monografii ce vor fi ilustrate și documentate cu reproduceri necesare de fotografii, desemnuri, acuarele etc.

b) Releveuri dela cele mai însemnate și caracteristice, din punct de vedere arhitectonic, monumente istorice.

c) Studii și lucrări unitare, asemenea ilustrate și documentate, bunăoară : asupra inscripțiunilor din epoca lui Ștefan-cel Mare, Matei Basarab, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu etc., asupra artei decorative, în sculptură și pictură, întrebuințată în bisericile și mănăstirile noastre în anumite epoci, asupra portretelor murale de ctitori : Domni, Doamne, Arhierei, Boeri, Jupănese etc., asupra picturii bisericești, asupra costumelor etc.

d) Materialuri : scurte fragmente, comunicări, însemnări și note de interes deosebit privitoare la monumentele noastre istorice;

e) Note bibliografice și critice asupra publicațiunilor și periodicelor de specialitate ;

f) În sfârșit, suplimente artistice, în culori, cari să înfățișeze biserici, mănăstiri, reproduceri de portrete murale, de picturi, de ornamentațiuni etc.

În cadrul lucrărilor înșirate mai sus se cuprind și acele privitoare la monumentele istorice din afară de Regat, întru cât aceste vor fi de origină românească — înălțate de Voevozii noștri sau în legătură directă cu trecutul nostru.

Redacția : la Administrația Casei Bisericii, București.

— Biroul Comisiunii Monumentelor Istorice —

**ABONAMENTUL*ÎN ȚARĂ ȘI STRĂINĂTATE:
PREȚUL A PATRU FASCICOLE PLUS PORTUL.**

Buletinul se găsește de vânzare la principalele

LIBRARII DIN BUCUREȘTI

prin cari se fac abonamente și se pot procura colecții complete din anii precedenți (afară de anul 1908).